

משטרת ישראל

נהלים משותפים

-בלמ"ס-

נוהל זה הותר לעיון על פי חוק חופש המידע

נוהל משותף לאגף המבצעים ואגף החקירות והמודיעין			נהלים משותפים
מספר: 01.04.01	תת-פרק: טיפול באירועים ייחודיים	פרק: סמכויות אכיפה	
שם: טיפול המשטרה באירוע הטסת רחפן			תאריך פרסום: 04/03/2021
			תאריך תחילה: 21/02/2021
			תאריך ביטול:
			נוסח: 2

1. כללי:

- א. בשנים האחרונות אנו עדים לכניסה מוגברת של רחפנים לשוק ולשימוש בהם במרחב הציבורי, בעיקר בשל העובדה שמדובר בכלי זמין ונגיש לציבור, קל לתפעול ובמחיר נוח לכל כיס.
- ב. שימושים בכלי טיס אלה מגוונים והם משמשים למטרות עבודה, מטרות מסחריות ומטרות של פנאי וספורט.
- ג. שימוש בכלי זה בניגוד לחוק, בין בשל אי הכרת הציבור את הוראות וכללי הטיס ובין בשל שימוש בכלי למטרות פליליות כגון פח"ע, פגיעה בפרטיות או הסגת גבול, עלול לסכן את הציבור וכן כלי טיס אחרים בנמצאים באוויר.
- ד. האחריות להגנה מפני האיום הנשקף מרחפנים שטסים מעל אדמת מדינת ישראל הוטלה בהחלטת ממשלה מס' 254/ב על משטרת ישראל, למעט במקרים האלה:
 - (1) האיום הנשקף מרחפנים שחודרים מחוץ לגבולות המדינה ו/או בתוך אזור יהודה ושומרון ו/או מתקני צה"ל בישראל – באחריות צה"ל.
 - (2) האיום הנשקף מרחפנים למתקנים של הגופים הביטחוניים (שב"כ, מוסד, שב"ס) – באחריות גופים אלה.

ה. משטרת ישראל תיתן עדיפות לעבירות הפוגעות בביטחון הציבור והמסכנות חיי אדם כגון הטסה מעל קהל, הטסה בסמוך לאזור תעופה וכו', וכן לעבירות פליליות אחרות המתבצעות כתוצאה משימוש ברחפנים כגון הטרדה, הסגת גבול וכו'.

ו. עבירות על הוראות חוק הטיס, אשר אינן מסכנות חיי אדם ואינן מהוות עבירות פליליות אחרות, יטופלו על ידי הגורם הרגולטורי המוסמך - רת"א.

ז. נוהל זה מפרט את אופן הטיפול באירוע הטסת רחפן בניגוד לחוק בהיבטי סיור וחקירות.

2. הגדרות:

א. "אזור אסור לטיסה" – אזור המוגדר כ-NFZ No Fly Zone – אזור המופיע בפמ"ת (מידע פנים תעופתי המפרסמת רת"א) או בNOTAM (רישום המפורסם ע"י רש"ת) כאזור האסור, המוגבל או המסוכן לטיסה בין אם באופן קבוע ובין אם לתקופה מסוימת.

ב. "הפעלה" (לעניין כלי רחיפה) – הטסה של כלי רחיפה, או גלישה או רחיפה באמצעות כלי כאמור.

ג. כלי רחיפה – טיסן ממונע נהוג רדיו שאינו מאויש, כפי שקבע שר תחבורה, המשמש או המיועד לשמש למטרות פנאי או ספורט.

ד. מפעיל רחפן – אדם השולט על הטסתו של הרחפן.

ה. רחפן – כלי טיס בלתי מאויש המונע על ידי יותר ממדחף אחד.

ו. רש"ת – רשות שדות התעופה.

ז. רת"א – רשות תעופה אזרחית.

3. הבסיס החוקי:

א. חוק הטיס, התשע"א-2011.

ב. תקנות הטיס (הפעלת כלי טיס וכללי טיסה), תשמ"ב-1981 (להלן: תקנות הטיס).

ג. סעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969.

ד. חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981.

ה. סעיפים 215 (מטרד לציבור), 286 (הפרת חובה חקוקה), 338 (מעשי פזיזות או רשלנות בכלי טיס), ס' 447 (הסגת גבול) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

ו. חוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016.

ז. פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973.

ח. הנחיות המפורסמות על ידי רשות התעופה האזרחית (להלן: "רת"א").

ט. הנחיות המפורסמות על ידי רשות שדות התעופה (להלן: "רש"ת").

4. המקרים בהם הטסת רחפן מהווה עבירה פלילית לפי חוק הטיס והוראותיו:

רחפן המשמש למטרות פנאי וספורט מוגדר ככלי רחיפה ורחפן המשמש למטרות שאינן פנאי וספורט (מסחר למשל) מוגדר ככלי טיס. על כל אחד מכלים אלה – כלי רחיפה וכלי טיס – חלים הסדרים שונים ויתכן כי באותו הרחפן יעשה שימוש פעם ככלי טיס ופעם ככלי רחיפה. העבירות מופיעות בחוק הטיס ותקנותיו חלות על רחפנים השוקלים מעל 300 גרם בלבד.

עבירות ברחפן המשמש למטרות שאינן פנאי וספורט (כלי טיס)	עבירות ברחפן המשמש למטרות פנאי וספורט (כלי רחיפה)
<ul style="list-style-type: none"> הפעלה של כלי רחיפה או כלי טיס בניגוד להוראות חוק הטיס באופן שיש בו כדי לגרום סכנה לחיי אדם (סעיף 142 (ב)(7) לחוק הטיס). הפעלת כלי רחיפה שהפעלתו טעונה רישיון כאשר המפעיל נתון תחת השפעת אלכוהול או סמים (סעיף 142(ג)(2) לחוק הטיס). 	<ul style="list-style-type: none"> תקנה 180 לתקנות הטיס אוסרת על הפעלת טיסן נהוג רדיו עפ"י הכללים האלה: <ol style="list-style-type: none"> באזור אסור להפעלה; בגובה העולה על 50 מטרים מעל פני הקרקע אלא באישור; באזור שבו תנאי הראות הם למרחק של פחות משלושה קילומטרים; במרחק של פחות מ-250 מ' משכונת מגורים, בנין ציבורי כגון בית ספר, בית חולים, קולנוע וכיו"ב או התקהלות של בני אדם; בתחום אזור פיקוח שדה תעופה; בתחום של פחות מ-2 ק"מ מכל נקודה של המסלול; במרחק של פחות מ-500 מטר מאזור אימונים המיועד למטוסים זעירים, אלא באישור.
<ul style="list-style-type: none"> הטסת כלי טיס ללא רישיון (סעיף 142(ב)(1) לחוק הטיס). הפרת תנאי מתנאי הרישיון שניתן לו מרת"א (סעיף 142(א)(40) לחוק הטיס). הפעלת כלי טיס ברשלנות או בפזיזות שיש בהן כדי לסכן חיים או רכוש (תקנה 10 לתקנות הטיס). השלכת חפץ מכלי טיס ללא אישור מנהל רת"א (תקנה 13 לתקנות הטיס). הטסה קרובה לכלי טיס אחר עד כדי התהוות סכנה של התנגשות (תקנה 67 לתקנות הטיס). 	<ul style="list-style-type: none"> תקנה 180 לתקנות הטיס אוסרת על הפעלת טיסן נהוג רדיו עפ"י הכללים האלה: <ol style="list-style-type: none"> באזור אסור להפעלה; בגובה העולה על 50 מטרים מעל פני הקרקע אלא באישור; באזור שבו תנאי הראות הם למרחק של פחות משלושה קילומטרים; במרחק של פחות מ-250 מ' משכונת מגורים, בנין ציבורי כגון בית ספר, בית חולים, קולנוע וכיו"ב או התקהלות של בני אדם; בתחום אזור פיקוח שדה תעופה; בתחום של פחות מ-2 ק"מ מכל נקודה של המסלול; במרחק של פחות מ-500 מטר מאזור אימונים המיועד למטוסים זעירים, אלא באישור.
<p align="center">הרשימה לעיל כוללת דוגמאות נבחרות אך היא אינה רשימה הממצה את כלל העבירות בחוק הטיס ותקנותיו!</p>	

5. מענה המשטרה באירוע בו מעורב רחפן יתקיים במקרים האלה:

- במקרים בהם התרשם השוטר כי הטסת הרחפן יש בה בכדי לסכן חיי אדם, או שמפעיל הרחפן נוהג ברשלנות או שהוא נתון להשפעת אלכוהול או סמים.
- במקרים בהם הפעלת הרחפן אינה מהווה סיכון לחיי אדם אך היא מקימה עבירה פלילית אחרת אשר אינה קשורה לאופן ההטסה עצמו, כמו למשל עבירות פגיעה בפרטיות (הטרדה, התחקות, בילוש), עבירות הסגת גבול, נשיאת חומר מסוכן וכד'.
- במקרים אחרים, בהם הפרת חוק הטיס או תקנות הטיס, ללא סיכון חיי אדם (כמפורט בסעיף קטן א' לעיל) וללא עבירה נלווית (כמפורט בסעיף קטן ב' לעיל), יועבר הטיפול לרת"א.

6. הכוונה:

קביעת סדר הפעולות ואופן טיפול הסייר והחוקר באירוע הטסת רחפן בניגוד לחוק.

7. עקרונות הטיפול:

טיפול באירוע יהיה לפי העקרונות האלה:

- א. איתור מפעיל הרחפן והפסקת העבירה לאלתר ובצורה בטוחה.
- ב. בירור מהיר וממצה של האירוע עם המעורבים והעדים.
- ג. החלטה על סיווג העבירה:
 - (1) סיכון חיי אדם.
 - (2) עבירה פלילית.
 - (3) עבירה על תקנות רת"א.
- ד. אם נעברה עבירה וישנו צורך בהמשך טיפול:
 - (1) עיכוב או מעצר החשוד להמשך חקירה.
 - (2) גביית עדות פתוחה מעדים במקום.
 - (3) תיעוד מלא ומפורט של פרטי האירוע, הזירה, החשוד והרחפן בדו"ח פעולה.
 - (4) צילום הרחפן ואמצעים נוספים ששמשו לביצוע העבירה, ככל שניתן.
- ה. אם מדובר על עבירה רגולטורית שאינה כוללת סיכון חיי אדם או עבירה פלילית אחרת, יתבצעו הפעולות האלה:
 - (1) גיבוש כלל הראיות כפי שאותרו ע"י השוטר בדו"ח פעולה מפורט.
 - (2) דיווח למוקד רת"א.
 - (3) העברת חומר ופרטים עפ"י דרישה.

8. השיטה:

א. קבלת ההודעה

מקבל ההודעה (מוקדן/יומנאי/כל שוטר) יבצע פעולות אלה:

- (1) קבלת מירב הפרטים מהמודיע כולל: מהות העבירה, נסיבות ההטסה, מיקום מדויק לרבות הכוונה מדויקת לזירת האירוע, פרטי מפעיל, מיקומו ותיאורו.
- (2) סיווג העבירה – ממכלול הפרטים שנאספו יסווג השוטר את אירוע ההטסה לאחת מהקטגוריות האלה:
 - א) אין כל עבירה.
 - ב) עבירה על הוראות וכללי הטיסה של רת"א – הטסה בניגוד להוראות וכללי הטיסה המפורטים בחוק הטיס ובתקנותיו.
 - ג) עבירה המסכנת חיי אדם – הטסה באופן המקים סכנה לחיי אדם המחייבות את הפסקת הטסת הרחפן לאלתר (הטסה מעל קהל, הטסה בקרבת שדות תעופה וכד').

- (ד) **כל עבירה פלילית אחרת** המתבצעת באמצעות הרחפן – עבירות אלה אינן קשורות לאופן ההטסה עצמו והרחפן הוא למעשה אמצעי/פלטפורמה לביצוע עבירה, כמו למשל עבירות פגיעה בפרטיות (הטרדה, התחקות, בילוש), עבירות הסגת גבול, נשיאת חומר מסוכן וכד'.
- (3) אם התרשם מקבל ההודעה כי אין עבירה, או התרשם כי קיימת עבירה על הוראות וכללי הטיסה של רת"א בלבד (אין סכנת חיים ואין עבירה פלילית נלווית), יפנה המודיע למוקד רת"א.
- (4) אם התרשם כי נעברה עבירה תופנה ניידת למקום.
- (5) אם אין ניידת פנויה, פניה לק. היחידה / קש"ק / ק' אג"ם תחנתי לביצוע וויסות והפניית ניידת לזירת אירוע.
- (6) מסירת מירב פרטי האירוע לניידת ועדכונה בתמונת המצב המשתנה.
- (7) עדכון הניידת בנתונים חריגים אם עלו במהלך השיחה.

ב. טיפול הסייר בזירה

- (1) איתור הרחפן ומפעיל הרחפן.
- (א) איתור המבוסס על חושיו של השוטר : ראיה, שמיעה, בין אם בסיועו של מודיע ובין אם עצמאית.
- (ב) איתור המבוסס על מערכות טכנולוגיות המצביעות על מיקומו של הרחפן ו/או מיקומו של מפעיל הרחפן.
- (2) הסייר יחבור אל מפעיל הרחפן ויורה לו לחדול מהטסת הכלי ולהשיבו אל המפעיל באופן בטוח.
- (3) במקרים בהם סבר הסייר שהטסת הרחפן מסכנת חיי אדם או שמפעיל הרחפן מפעילו בצורה רשלנית ומסוכנת או שהוא נתון להשפעת סמים או אלכוהול - יעוכב האדם לחקירה והרחפן ואמצעי הפעלתו יתפסו כמוצג.
- יודגש כי חל איסור על הסייר לבצע בדיקה או חזירה כלשהיא למכשיר סלולרי או למחשב טאבלט המשמשים להפעלת הרחפן.** בדיקות כאמור יבוצעו בהתאם לנהלי החקירות בכל הנוגע לחיפוש בחומר מחשב.
- (4) התרשם הסייר כי בוצעה עבירה פלילית אחרת באמצעות הרחפן (כמתואר בסעיף 8(א)(2)(ד)) המצריכה עיכוב חשוד לתחנה והמשך טיפול חקירות, יעכב הסייר את מפעיל הרחפן ויתפוס את הרחפן ואמצעי הפעלתו כמוצג (לדוגמא: שלט, מכשיר סלולרי, טאבלט וכו').
- (5) במקרים בהם הופנתה ניידת אך עם הגעתו התרשם השוטר כי מדובר בהטסה בניגוד לחוק או לתקנות באופן שאינו מסכן חיים ושאינו מהווה עבירה פלילית אחרת המבוצעת באמצעות רחפן, כאשר מדובר ברחפן השוקל מעלה 300 גרם, וכאשר המטיס הוא בעל רישיון הטסה (דוג' לרישיון שכזה מופיעה בנספח ב'), יעביר הסייר

את פרטי המטיס, נסיבות ההטסה, העתק מרישיון המטיס ואת דו"ח הפעולה לרת"א להמשך בדיקה וטיפול.

6) אם סבר הסייר כי יש ספק אם בוצעה עבירה, או במקרים בהם כלל נסיבות העבירה אינן ברורות (גיל המפעיל, נסיבות האירוע וחומרתו, היעדר רישום קודם וכו') - יפנה הסייר אל קצין החקירות או אל הקצין התורן לצורך קבלת הנחיות כולל ביחס להחלטה בעניין שחרור, עיכוב או מעצר של המפעיל.

7) דגשים:

- א) אם לא אותר מפעיל הרחפן יבוצעו סריקות לאיתורו.
- ב) הסייר יקפיד על רישום ותיעוד ברור ומפורט ככל הניתן של האירוע (מקום הרחפן ביחס לקהל, קשר עין בין המפעיל לרחפן וכו').
- ג) בעבירות שאינן מסכנות חיי אדם או שאינן מוגדרות כעבירה פלילית אחרת כמפורט לעיל, ייכתב על ידי הסייר דו"ח פעולה שישמר במערכות המשטרה.

ג. טיפול החוקר בתלונה ופתיחת תיק חקירה

- 1) כאשר מוגשת תלונת אזרח או גורם אחר (צה"ל, רת"א, רש"ת וכד'), בגין הפעלת רחפן - יפתח תיק חקירה.
- 2) במסגרת קבלת התלונה יש לברר את מירב הפרטים באשר למועד ומקום ההפעלה, זהות המפעילים ונסיבות ההפעלה המהוות עבירה על חוק. בייחוד יש לתת את הדעת לעניין הסכנה לה גרם הרחפן תוך כדי הפעלתו. במידה וקיים תיעוד מצולם או כל תיעוד אחר יש לצרפו לתיק החקירה.
- 3) כאשר מדובר בהפעלת רחפן בניגוד לחוק על ידי מטיס בעל רישיון, אך לא באופן המסכן חיים וכשלא מדובר בעבירה פלילית אחרת המתבצעת באמצעות רחפן, יש לדווח בהקדם לרת"א לצורך המשך טיפול מנהלי במפעיל. יש להעביר לרת"א את פרטי המפעיל, צילום הרישיון וחומרים המפרטים את נסיבות המקרה. במקרים בהם הטיפול עובר לרת"א זה יש להסב את התיק לכללי, לסגור את התיק בעילת "העברה לרשות אחרת" ולבצע סילוק למוצגים והחזרתם לבעלים.
- 4) ככל שעולה ספק כי המקרה מתאים לחקירה משטרתית בהתאם להנחיות נוהל זה, יש להתייעץ עם מדור חקירות לגבי המקרה ולפעול בהתאם להנחיותיו באשר להמשך הטיפול בתלונה.
- 5) אם הוחלט כי יש להמשיך בטיפול חקירתי, יש לפעול כדלקמן:
 - א) ק' החקירות יבחן מהי העבירה המתאימה ויסווגה בהתאם.
 - ב) יש לבצע את מכלול הפעולות הנדרשות למיצוי מלא של החקירה ובכלל זה:
 - חקירת החשוד באזהרה, גביית עדויות מעורבים, תפיסת הרחפן ואמצעי ההפעלה וכל פעולת חקירה רלבנטית אחרת.
 - ג) במקרים רבים מתועדת הפעלת הרחפן על ידי מצלמות, מכשיר סלולארי או אמצעים אחרים. יש לפעול לקבלת הסרטונים והורדתם וכתיבת דוחות צפייה

בהתאם להנחיית רמ"ד סיוע חקירתי בדבר אחסון ושמירת אמצעי תיעוד בתיקי החקירה מיום 3/7/19. ככל שהדבר נדרש יש לפנות לחוקר ז"י"ט / חוקר מחשב מיומן לסיוע בהורדת המדיה. ככל שמדובר בתיעוד בטלפון סלולרי של שוטר יש לפעול בהתאם לפקודת מטא"ר 14.02.01 "השימוש בטלפון סלולרי אישי ע"י שוטרים לצרכי עבודה".

(ד) במקרים רבים מופעלים הרחפנים באמצעות טלפון סלולרי או מחשב לוח או שברחפנים עצמם קיים תיעוד "פנימי" באשר להיסטוריית ההפעלות הכוללת את מקום ההטסה, גובה ההטסה, מועד ההטסה ועוד נתונים שיש ביכולתם לשמש כראיות טובות לחיזוק היסוד העובדתי הנדרש לביצוע העבירה. הוצאת מידע כאמור מהרחפן ו/או מרכיביו השונים מהווה פעולת חיפוש במחשב ועל כן דורשת פניה לבימ"ש להוצאת צו חדירה למחשב בהתאם לנוהל חטיבת החקירות 03.300.035 "תפיסה וחיפוש במחשב".

(ה) ישנם מקרים בהם התלונה מבוססת על תיעוד מצולם שמתבצע מהרחפן עצמו ומופץ ברשת האינטרנט או במדיה אחרת. ככל שהצילום מהרחפן מעיד על סיכון לחיי אדם או עבירה פלילית אחרת המתבצעת באמצעות הרחפן, יש לפעול באמצעות יחידות הסייבר לאיתור מקור הסרטון וניסיון להגיע דרך מפיצי הסרטון למפעיל.

(ו) בתיקים בהם שאלת הסיכון לחיי אדם אינה ברורה דיה בכדי לבסס את היסוד העובדתי בעבירה, יש לפנות לגורמי רת"א בבקשה לקבל חוו"ד, אודות הסיכון הנשקף מהפעלת הרחפן כאמור. שאלת הסיכון לחיי אדם עומדת בבסיסו של סעיף 142 (ב) (7) לחוק הטיס, המאפשרת אכיפה פלילית כנגד מי שעובר על חוקי ותקנות הטיס. ישנם מקרים בהם תיזדרש חוות דעת כללית אודות הסיכון (למשל: כל הפעלה אסורה באזור של שדה תעופה), וישנם מקרים בהם תיזדרש חוות דעת פרטנית לתיק החקירה. בפניה לגורמי רת"א יש להיוועץ עימם, תוך פירוט נסיבות המקרה בסייגים המותרים (חשיפת פרטי חשודים וכו').

(ז) מוצגים – ק' החקירות ישקול במהלך החקירה ובסיומה את הצורך החקירתי בהמשך תפיסת הרחפן או השבתו לבעלים. כאשר מתקבלת החלטה על החזרת הרחפן יש להזהיר את המפעיל לבל ישוב לעבור על החוק.

(ח) במקרה בו המפעיל הוא קטין, יש לפעול בסייגים שבטיפול המשטרה בקטינים.

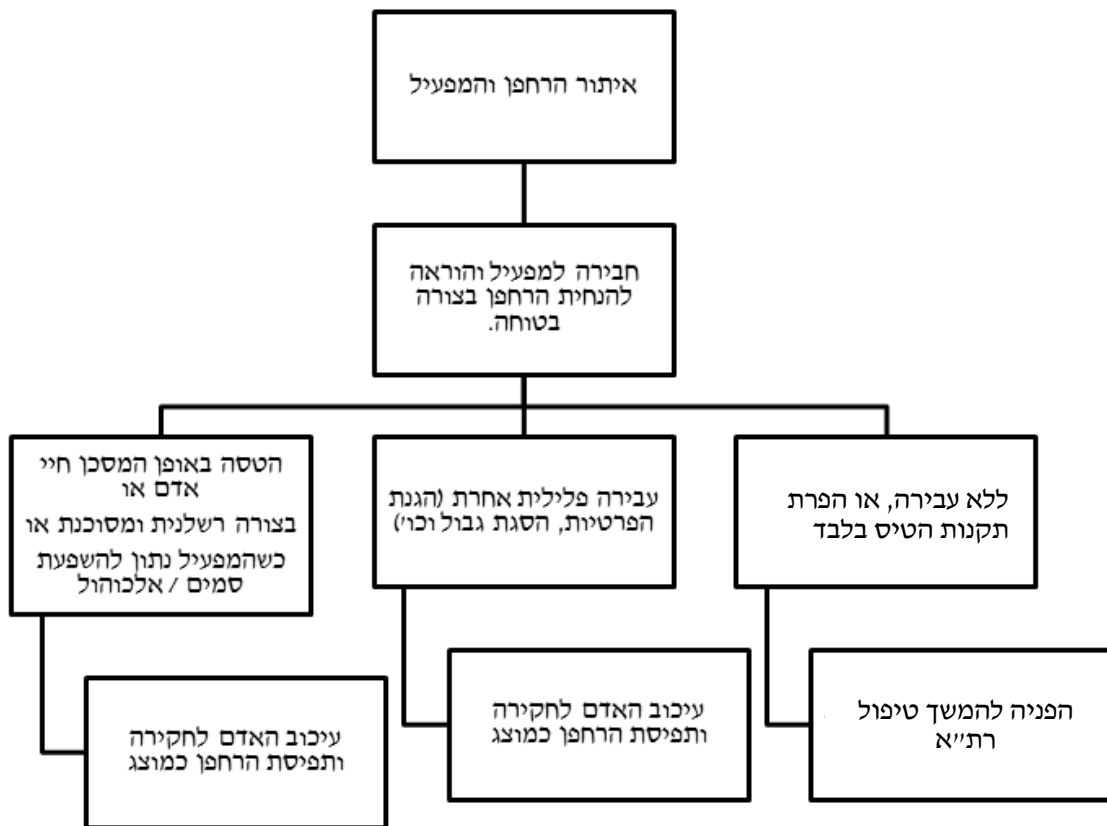
(ט) עם סיום החקירה, וככל שקיימת תשתית ראייתית, יועבר תיק החקירה להמשך טיפול גורמי התביעה בהתאם לחלוקת האחריות בין התביעה לפרקליטות. ככלל, עבירות עוון בהן יש סיכון לחיי אדם יועברו לטיפול התביעה המשטרתית. עבירות שעניינן פגיעה בפרטיות יועברו לטיפול הפרקליטות.

9. נספחים:

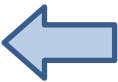
- א. נספח א' – תרשים זרימה לטיפול באירוע הפעלת רחפן בניגוד לחוק.
 ב. נספח ב' – דוגמאות לרישיון כלי טיס בלתי מאויש לרישיון רת"א.

נספח א'

תרשים זרימה לטיפול באירוע הפעלת רחפן בניגוד לחוק

מפעיל רחפן שמחזיק ברישיון ומפעילו בניגוד לחוק או לתנאי הרישיון באופן שאינו מגיע כדי סיכון חיי אדם / עבירה פלילית – ירשום הסייר את פרטי המפעיל, ויעבירם לנציג רת"א להמשך טיפול.

בהטסה שאינה למטרות פנאי וספורט (מסחר למשל) – יבחן הסייר האם למפעיל הרחפן יש רישיון והאם המפעיל עומד בתנאים המופיעים בו.

דוגמאות לרישיון כלי טיס בלתי מאויש לרישיון רת"א

